

концепцією професора-історика. Зокрема, “так повелося, – пише Сергій Федака, – що в закарпатській історії яскраві моменти були не те що короткими, а просто блискавичними, як-от героїчний спалах Карпатської України. Натомість наставало оте саме ні два ні півтора. І тягнувся тоді кожний рік як ціле століття. За блискачкою добою єпископа А. Бачинського, коли наш край пережив перший сплеск національно-культурного відродження, прийшли сонні 10-ті – 30-ті роки XIX ст., коли наша еліта (духовенство) поринула у дрібну гризню та зведення особистих поррахунків, мішанство денационалізувалося, а селянство занурилось у злидні і темряву.

Тільки австрійська “весна народів” 1848-1849 р. дала шанс на вихід із тієї летаргії, але надовго знеухомлений народний організм так і не зміг до пуття скористатися з нього” (С. 4).

Отже, видання “Від часів Лаборця до сьогодення” Івана Сенька потрібна для читаючого Закарпаття книжка. Вона будить наукову думку, вона навчає студента, вона стане підручником для школяра про життя й культуру рідного краю.

Наталія Вигодованець,
доцент кафедри
української літератури УжНУ

ЩО ОКРЕСЛИВ БУМЕРАНГ*

Автор книжки Юрій Іванович Балега – відомий літературознавець, професор університету з багаторічним стажем. Його перу належать наукові праці, публіцистика, художньо-документальні твори. Нова книжка Юрія Івановича «Бумеранг» містить десять «маленьких повістей та оповідань», як визначив їхній жанр автор.

Загадкове слово «бумеранг», винесене в назву книжки, означає вид зброї або предмет для гри, виготовлений таким способом, що він повертається до того, хто його кинув. На сторінках книжки знайдемо чимало ситуацій, які проєктуються на символічний зміст назви.

За способом оновлення матеріалу твори хитаються між ознаками *документальні* й *художні*.

Документалізм переважає в творі «Василь Темний» (збережено навіть реальні прізвища персонажів Лісовий, Козлов, Пономарьов, Ігнат тощо); на реальні факти проєктуються сюжети оповідань «День пам'яті», повісті «Бумеранг» та інших. У книжці порушуються проблеми взаємин людей, духовних цінностей, формування особистості в умовах тоталітаризму й національної нерівності, коли одверто висловлювалась недовіра до місцевих кадрів: мовляв, через невеликий досвід життя в радянських умовах вони не можуть працювати на відповідальних посадах. Результатом такої позиції були незреалізовані й покалічені долі.

У кожному творі відчувається присутність досвідченого автора: добре виписані постаті персонажів, майстерно скомпоновані епізоди, динамічні сюжети. Приміром, у згадуваній повісті «Бумеранг» впевненою рукою окреслено постаті прокурора Віталія Петровича, ректора університету Коваля, секретаря парткому Тигіпка, секретаря обкому партії

Хамовського, проректора Хріна, завідувача кафедри Рижика, ректора новоствореного університету Пасульки та інших. Фрагментарність сюжету не порушує цілісність сюжету твору, яка тримається на високій моральній позиції центрального оповідача – свідка й учасника подій.

Майстерно написані оповідки «Елегія незаїманості» та «Самосудник». У першій подано долі двох жінок, особисте життя яких не склалося. Автор не спрощує ситуацій, порушує небуденну проблему, яка постає перед родиною, коли дівчина до шлюбу мала статеві контакти з іншими чоловіками. Друга оповідка відтворює також непрості колізії (події відбуваються в роки незалежності). Двоє дітей залишилися без батьків. Вижили. Братик Костянтин, старший за віком, допоміг сестрі Лесі закінчити школу, здобути середню медичну освіту. Сам закінчив профтехучилище. Працює. Життя налагодилося. Драма прийшла несподівано. Син багача Табаковича Ізя позбиткувався над сестрою. Знеславив її. Дівчина хотіла накласти на себе руки. На щастя, брат порятував Лесю. Пообіцяв помститися кривдникові. Що й зробив: застрелив Ізю. Коли по Костю прийшла міліція, той віддав речові докази й зізнався: «Робив це свідомо і не каюсь – робить зі мною, що хочете».

Сторінки книжки «Бумеранг» сповнені тривогою й болем. Від них рятує правда, яку Юрій Іванович відкрив для себе і для нас. Його слово з'єднує береги річки часу і пропонує нам надію, гартує волю.

Василь Марко,
професор, м. Кіровоград

* Балега Ю. Бумеранг: маленькі повісті та оповідання. – Ужгород: ПЦ «Ліра», 2013. – 200 с.

© Марко В., 2013